

แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกลุ่มพุทธมณฑล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2

Guidelines for the Student Caring and Support Operation Systems in
Phutthamonthon Group School under Nakhonpathom Primary Educational
Service Area Office2

สุพรรณษา ศรีม่วง¹, พรรณราย เทียมทัน² และทีปพิพัฒน์ สันตะวัน³
Supansa Srimuang, Pannarai Tiamtan and Teeppipat Santhawan

Received: August 26, 2019

Revised: October 1, 2020

Accepted: October 6, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มพุทธมณฑลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 และ 2) หาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มพุทธมณฑลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฏิบัติการในโรงเรียน จำนวน 175 คน ซึ่งเป็นประชากรทั้งหมดในกลุ่มโรงเรียนพุทธมณฑล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงเท่ากับ 0.98 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการจัดการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบบันทึกสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีสภาพการดำเนินงานสูงที่สุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านที่มีสภาพการดำเนินงานต่ำที่สุด คือ การคัดกรองนักเรียน 2) แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มพุทธมณฑลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

¹⁻³ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์; Nakorn Sawan Rajabhat University

Corresponding author, e-mail: supansa.s@sru.ac.th, Tel. 084-7110159

การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า ควรดำเนินการดังต่อไปนี้ 2.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรมีการจัดทำเครื่องมือสำหรับการเก็บข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นระบบ 2.2) ด้านการส่งต่อนักเรียน ควรสรุปผลและจัดทำระบบฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาด้านต่าง ๆ 2.3) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ การสอนซ่อมเสริม การส่งเสริมความถนัด 2.4) ด้านการส่งเสริมนักเรียน ควรกำหนดกิจกรรมส่งเสริม และปฏิทินปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2.5) ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรมีการประชุมแบบมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองในการคัดกรองนักเรียน

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, โรงเรียนกลุ่มพุทธมณฑล, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the operating conditions of the student caring and support operation systems in Phutthamonthon group school under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office; and 2) find out the guidelines for the student caring and support operation systems in Phutthamonthon group school under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 2. The research methodology was divided into 2 steps such as Step1: the studying on the operating conditions of the student caring and support operation systems, 175 school administrators and school operating teachers were drawn to be the sample of the study. The research instruments are a rating scale questionnaire with 5 levels with a reliability of 0.98. Data were analyzed by percentage, mean and standard deviation; and Step 2: the finding out guidelines for the student caring and support operation systems by using focus group discussion in content analysis. The results were found as follows: 1) The overall operating conditions of the student caring and support operation systems was in the high level. Considering in each aspect, it was found that the aspect that had the highest operating conditions was knowing each student individually, and the aspect that had the lowest operating conditions was student screening. 2) The guidelines for the student caring and support operation systems in Phutthamonthon group school under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 2, should actualize by: 2.1) Knowing the individual student: schools should have a system for collecting individual student data that was systematic. 2.2) Transferring students: schools should have a summarize and create a database of expert in solving various problems. 2.3) Prevention and problem solving: schools

should organize activities that promote relationships, schedule remedial teaching, promote aptitude. 2.4) Student Promotion: schools should set the activities to promote and have a calendar to follow the student support system. 2.5) Student screening: schools should have a meeting to explain to parents for understanding student screening results in order to participate in screening.

Keywords: Guidelines for the student caring and support operation systems, Phutthamonthon Group School, Nakhonpathom Primary Educational Service Area Office2

บทนำ

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบหนึ่งซึ่งเป็นนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ใช้มาตรการในการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนมีมาตรฐาน โดยการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่เกิดจากความร่วมมือของกรมสุขภาพจิตและกรมสามัญในอดีตเป็นเครื่องมืออีกชิ้นหนึ่งที่จะช่วยให้โรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้เป็นกลไกในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งแวดล้อมไปด้วยข้อมูลข่าวสารปัญหา เศรษฐกิจและสังคมที่มีความเร็วร้อนแรงได้อย่างเท่าทันทั่วถึงถูกต้องและเป็นธรรมกับเด็กและเยาวชนทุกคน นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถร่วมอยู่ กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และแนวการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนโดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการคือเรื่องความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (มาตรา 23 ข้อ (5)) ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชาอีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย ดังนั้นระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นระบบที่สามารถดำเนินการเพื่อร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ได้กำหนดให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นจุดเน้นสำคัญของการพัฒนาโรงเรียน โรงเรียนต้องดำเนินการต่อเนื่องและ

จริงจัง เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดทั้ง 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน กลุ่มโรงเรียนพุทธมณฑล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 มีสภาพความเป็นอยู่ร้อยละ 70 อาศัยอยู่กับผู้ปกครองที่ไม่ใช่บิดามารดา เนื่องจาก บิดามารดาต้องไปประกอบอาชีพยังถิ่นอื่น มีเพียงส่งเงินค่าใช้จ่าย และจัดหาเครื่องอำนวยความสะดวก สดวกให้กับนักเรียนเท่านั้น ร้อยละ 30 อาศัยอยู่กับบิดามารดาแต่บิดามารดาประกอบอาชีพใน โรงงานอุตสาหกรรมต้องไปทำงานแต่เช้าและกลับดึก ทำให้นักเรียนขาดการดูแลเอาใจใส่ ขาดความ ใกล้ชิด นักเรียนบางส่วนนิยมประลองความเร็วโดยการแข่งรถมอเตอร์ไซด์ มีการใช้ความรุนแรงใน การตัดสินปัญหาและข้อขัดแย้ง มีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น รวมถึงมีการใช้สารเสพติดในการแก้ไข้ปัญหา ดังนั้นการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) โดยให้สถานศึกษาในสังกัดจัดระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน เพื่อวางแผนและจัดกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ช่วยเหลือ ป้องกันและแก้ไขปัญหาให้แก่ นักเรียนในแต่ละด้านจึงเกิดขึ้นแต่การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ส่วนใหญ่ยังไม่บรรลุเป้าหมายตาม แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเท่าที่ควร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2, 2560)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มพุทธมณฑล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่ม พุทธมณฑลให้ประสบความสำเร็จ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครู ผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารการศึกษา ผู้บังคับบัญชาาระดับสูงขึ้นไป ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็ง ให้สถานศึกษามีมาตรฐานในการ จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ เป็นคนดี คนเก่ง มีความรู้และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่ม พุทธมณฑลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่ม พุทธมณฑลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยผู้วิจัยได้ นำเสนอการดำเนินงานวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มพุทธมณฑล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการแนวคิด ทฤษฎี จากตำราและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สร้างแบบสอบถาม
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนในกลุ่มพุทธมณฑล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 จำนวน 8 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างใช้โรงเรียน ประชากรทั้งหมด รวมทั้งสิ้น 175 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ หัวหน้างาน วิชาการหรือครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ทุกข้ออยู่ระหว่าง 0.66-1.00 ทุกข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์ใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (μ) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มพุทธมณฑล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ดำเนินการดังนี้

1. นำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากแบบสอบถาม เลือกข้อคำถามสภาพการดำเนินงานต่ำที่สุด 3 อันดับแรกในแต่ละด้าน ทั้ง 5 ด้าน มาร่างเป็นแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในกลุ่มพุทธมณฑล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2
2. ตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในกลุ่มพุทธมณฑล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 7 คน เพื่อนำข้อมูลจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เนื้อหาและสังเคราะห์เป็นแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มพุทธมณฑล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มพุทธมณฑล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ผู้วิจัยได้ผลสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มพุทธมณฑล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ในภาพรวมมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.38$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน ได้ผลดังนี้

1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ในภาพรวมมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการดำเนินการต่ำที่สุด คือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นระบบ ($\mu = 4.23$) และข้อที่มีสภาพการดำเนินงานสูงที่สุด คือ ครูมีการจัดทำระเบียบวาระ (ปพ.8) หรือสมุดข้อมูลนักเรียนของสถานศึกษา มีความหลากหลายชัดเจน ($\mu = 4.56$)

1.2 การคัดกรองนักเรียน ในภาพรวมมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการดำเนินการต่ำที่สุดคือ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการคัดกรองนักเรียน ($\mu = 4.19$) และข้อที่มีสภาพการดำเนินงานสูงที่สุดคือ สถานศึกษาเก็บรักษาความลับเกี่ยวกับข้อมูลผลการคัดกรองนักเรียนไว้เป็นอย่างดี ($\mu = 4.41$)

1.3 การส่งเสริมนักเรียน ในภาพรวมมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการดำเนินการต่ำที่สุดคือ สถานศึกษามีการสนับสนุนเงินงบประมาณในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนตามความเหมาะสม ($\mu = 4.19$) และข้อที่มีสภาพการดำเนินงานสูงที่สุด คือ ครูปฏิบัติต่อนักเรียนในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ที่ไม่ให้เกิดความรู้สึกแปลกแยกจากนักเรียนคนอื่น ๆ ($\mu = 4.51$)

1.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา ในภาพรวมมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการดำเนินการต่ำที่สุดคือ ครูมีการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายในการแก้ไขปัญหให้กับนักเรียน ($\mu = 4.32$) และข้อที่มีสภาพการดำเนินงานสูงที่สุด คือ ครูออกเยี่ยมบ้านเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\mu = 4.46$)

1.5 การส่งต่อนักเรียน ในภาพรวมมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการดำเนินการต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาร่วมกันวางแผนทางการส่งต่อนักเรียนกลุ่มมีปัญหา เพื่อให้ความช่วยเหลืออย่างมีระบบ ($\mu = 4.34$) และข้อที่มีสภาพการดำเนินงานสูงที่สุด คือ ครูมีการสรุปผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวม ($\mu = 4.50$)

2. แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มพุทธมณฑล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน มีแนวทางดังนี้

2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนควรมีการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลที่เป็นระบบ และมีความหลากหลายชัดเจน มีการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลที่ชัดเจน เข้าใจง่าย สะดวกในการกรอกข้อมูล และครอบคลุมกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศ มีความสะดวกต่อการส่งเสริม พัฒนาและส่งต่อนักเรียน ข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือที่แตกต่างกันไม่ควรมีความซ้ำซ้อน มีความละเอียดของข้อมูล ง่ายต่อความเข้าใจ และการนำไปใช้ควรจัดเวลา และความสะดวกในการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนค้นพบตนเองและรู้จักตนเองมากขึ้นว่าถนัดด้านใด มีการส่งเสริมอาชีพ ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา ผู้ปกครอง และชุมชน ครูแนะ

แนว ครูคัดกรองนักเรียนเรียนรวม มีความตระหนัก และกำหนดการดำเนินงานกิจกรรมการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลให้เป็นงานหลักที่ต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรมีการชี้แจงให้ผู้ปกครอง เกี่ยวกับผลการคัดกรองนักเรียนในรายที่เป็นกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการคัดกรอง สร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองในการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นความลับตามผลการคัดกรอง และนำผลการคัดกรองนักเรียนมาเพื่อปรับปรุง และพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำมาใช้ในการวางแผนคัดกรองนักเรียนได้อย่างเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง และสามารถคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มมีความสามารถพิเศษได้

2.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน ควรกำหนดนโยบายการดำเนินกิจกรรมส่งเสริม และมีปฏิทินปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนให้ชัดเจน มีการเสริมแรงยกย่อง ชมเชย จัดหาเครื่องมือหรือเอกสาร เพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูและบุคลากรในการจัดกิจกรรมส่งเสริม และพัฒนานักเรียน โรงเรียนควรมีการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

2.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ มีการจัดตารางการสอนซ่อมเสริม การส่งเสริมความถนัด บันทึกผลความก้าวหน้าของนักเรียน ติดต่อประสานงานและขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การดำเนินงาน มีการนิเทศ ติดตามผล เพื่อให้ครูสามารถที่จะให้คำปรึกษาให้กับนักเรียนและสามารถป้องกันและแก้ปัญหาให้กับนักเรียนในด้านต่าง ๆ ได้

2.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน ควรมีการประชุมชี้แจงสรุปผลในทุกเดือน จัดทำระบบฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาด้านต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ ครูให้ความช่วยเหลือนักเรียน ติดตามผล ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง และรายงานถึงความก้าวหน้าให้ผู้ปกครองทราบ มีการพัฒนาการให้ความช่วยเหลือเป็นระยะ จากการสังเกต ติดตาม และประเมินผลโครงการตามความเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนพร้อมทั้งมีเครื่องมือและวิธีการที่ชัดเจน โดยครูที่ปรึกษาซึ่งเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับวิธีการใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล มีหลักเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียน มีระบบการบันทึกข้อมูลที่ละเอียดและชัดเจน ข้อมูลไม่มีความซ้ำซ้อน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาภรณ์ นาคประวัตติ (2553) พบว่า ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในเขตอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ระดับปานกลาง และมีค่าสูงกว่ากับงานวิจัยของสุดาพรรณ กาละพงษ์ (2553) พบว่า การดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุบลราชธานี

เขต 5 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้ง 2 คน ขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชา ย้งยีน (2554) พบว่า ควรสร้างเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลระบบดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนให้ครอบคลุมทุกด้าน

2. แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มพุทธมณฑล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จากการดำเนินการสนทนากลุ่ม ใน 5 ด้าน พบว่า ควรดำเนินการดังต่อไปนี้ 2.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรมีการจัดทำเครื่องมือสำหรับการเก็บข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นระบบ และครอบคลุมกับความต้องการใช้ การกำหนดกิจกรรมการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง 2.2) ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรมีการประชุมแบบมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองในการคัดกรองนักเรียน และนำข้อมูลการคัดกรองนักเรียนไปปรับปรุง และพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง 2.3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน ควรกำหนดกิจกรรมส่งเสริม และปฏิทินปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดหาเครื่องมือหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีการนิเทศ ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง 2.4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ การสอนซ่อมเสริม การส่งเสริมความถนัด บันทึกผลความก้าวหน้าของนักเรียน การทำความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การการนิเทศ ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง 2.5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ควรสรุปผลและจัดทำระบบฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาต่าง ๆ มีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง และรายงานถึงความก้าวหน้าให้ผู้ปกครองทราบ สอดคล้องกับงานวิจัยของเกียรติพงษ์ เกียรติศรี (2557) พบว่า โรงเรียนต้องมีแบบคัดกรองให้ครบทุกด้าน และมีการบันทึกข้อมูลให้ครบถ้วน เพื่อให้ทราบข้อมูลนักเรียนในการนำมาคัดกรองนักเรียนและจัดเก็บเอกสารสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันและเป็นระบบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเจริญ กางกรณ์ (2558) พบว่า โรงเรียนควรมีการประชุมชี้แจงครูและบุคลากรให้ทำความเข้าใจในการใช้เกณฑ์โดยให้ผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ ประสานงานให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการคัดกรองและชี้แจงผู้ปกครองให้ทราบถึงประโยชน์ในการคัดกรองนักเรียน นอกจากนี้ครูต้องนำผลการประเมินการคัดกรองนักเรียนมาปรับปรุงเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสามารถคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มมีความสามารถพิเศษได้ ขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับงานวิจัยของประชัน ธิมา (2555) พบว่า โรงเรียนควรมีนโยบายในการจัดกิจกรรมการทำงานร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน ผู้บริหารให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือกับเครือข่ายในการให้โอกาสกับนักเรียนที่มีปัญหา มีการประสานงานกับผู้ปกครอง สร้างเครือข่าย เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกลุ่มพุทธมณฑล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 สามารถทำได้โดยพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อร่วมกันกำหนดทิศทางและกลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สนับสนุนให้ครูและบุคลากร

ที่ปฏิบัติงานได้เข้าอบรมในเรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้เข้าใจภาระงาน และเห็นความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เสมอ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ส่งเสริม ช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างดี ปัจจัยความสำเร็จที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สำคัญ ได้แก่

1. ผู้บริหารการศึกษา ต้องตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ
2. ครูทุกคนต้องมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนและมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน โดยครูจะต้องคำนึงถึงว่าข้อมูลของนักเรียนต้องเป็นความลับ และสามารถให้และรับข้อมูลจากผู้ปกครองโดยทำให้ผู้ปกครองยอมรับ เข้าใจ และให้ความร่วมมือ
3. ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ กับครู และผู้บริหาร
4. มีการอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล ความรู้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะเรื่องทักษะเบื้องต้น และแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน รวมถึงสามารถส่งต่อนักเรียน ส่งเสริมนักเรียนได้อย่างถูกต้องและถูกทางอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สถานศึกษาควรมีการกำหนดนโยบายในการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อร่วมกันกำหนดทิศทางและกลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการกำหนดนโยบายในการสนับสนุนให้ครูและบุคลากรที่ปฏิบัติงานได้เข้ารับการอบรมเรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้เข้าใจภาระงานและเห็นความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. สถานศึกษาควรมีการกำหนดนโยบายในฝึกอบรมนักเรียนเพื่อได้รับความรู้ ความช่วยเหลือและการพัฒนา ความเห็นอกเห็นใจจากผู้เกี่ยวข้องทุก ๆ ฝ่าย เพื่อที่จะได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมจากทุกฝ่ายให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนภายในโรงเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ควรศึกษาหาความรู้ในเรื่องของระบบการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ทันสมัย และมีความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้มีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และช่วยเหลือและส่งเสริมนักเรียนได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ระบบการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรทันสมัย และมีความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้มีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และช่วยเหลือและส่งเสริมนักเรียนได้เป็นอย่างดี

2. ทำความเข้าใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีความเข้าใจ เห็นความสำคัญ และสามารถช่วยเหลือ พัฒนานักเรียนได้อย่างเต็มความสามารถ

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติพงษ์ เกิดศรี. (2557). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- จุฑาภรณ์ นาคประวีติ. (2553). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2*. (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เจริญ กางกรณ์. (2558). *แนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกลุ่มบ้านไร่เนินเหล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ประชัน ธิมา. (2556). *แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2*. *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*, 3(4), 137-145.
- วิชา ยิ่งยีน. (2554). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนทับกฤชพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2. (2560). *ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2*. เข้าถึงได้จาก <https://data.bopp-obec.info>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลักการแนวคิด และทิศทางการดำเนินงาน*. เอกสารสรุปย่อองค์ความรู้สำหรับการพัฒนาทีมงานขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ปี 2552. (อัดสำเนา).
- สุดาพรรณ กาละพงษ์. (2553). *ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5*. (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.